

Nels Anderson: mannen i marginalen

Oscar Andersson

Malmö högskola, Hälsa och samhälle
oscar.andersson@mah.se

Syftet med artikeln är att redogöra för hur Nels Andersons (1889–1986) kärva hobouppväxt hängde samman skapandet av hans klassiska studie *Hobon: En sociologisk studie av den hemlöse mannen* (2008 [1923]) och hans marginaliserade position inom den akademiska världen. Fokus ligger på Andersons uppväxt, studien *Hobon* och hans marginella position i samhället i relation till pionjärtiden i Chicagoskolan. Baserat på texter om och av Anderson och till viss del arkivdokument, binder artikeln samman olika delar från Andersons liv med Robert E. Parks och Everett V. Stonequists begrepp *the marginal man*. Andersons sociala arv som en kringresande arbetare gjorde å ena sidan att doktorandkollegor vid University of Chicago antog att han var lika opålitlig som de hemlösa männen han hade studerat, å andra sidan gjorde det honom särskilt lämpad att göra den studie som kanske mer än någon annan har blivit ansedd som en etnografisk klassiker i Chicagoskolans tradition.

Nyckelord: Chicagoskolan i sociologi, hobo, Nels Anderson, deltagande observation, the marginal man.

Hobon handlar om den kringresande och tillfällighetsarbetande hemlöse mannen, om hans sociala bakgrund och erfarenheter och om det strapatsfyllda livet i Chicagos härbärgesdistrikt, Hobohemien. Läsaren förs på ett raffinerat sätt in i hobons sociala värld med dess arbete, boende, sjukdomar, språk, sånger, moral, sexliv, äventyrliga resor och intellektuella liv. Detaljrika beskrivningar utifrån hobons subjektiva livshorisont ger en unik inifrånförståelse av en tillvaro och en kultur som är relativt okänd för de flesta som inte lever på gatan. Studien skildrar också på strukturell nivå en historisk brytningstid, början av 1920-talet, som innebar att pionjärtidens hobo blev överflödigg.

Uppväxt och hoboliv

Nels Anderson (1889–1986) föddes den 31. juli 1889 i Chicago. Hans svenskfödde far, som också hette Nels Anderson (1845–1917), hade 1882 emigrerat till USA via Tyskland, där han hade arbetat och bott 12–18 år.¹ Modern, Annie Wilkinson (1854–1930), föddes i USA av föräldrar med skotsk härkomst. Paret fick tolv barn av vilka tre dog redan i spädbarnsåldern. Fadern försörjde sig som nybyggare och tillfällighetsarbetare vilket gjorde att familjens tillvaro präglades av ständiga flyttningar mellan olika platser och kulturella miljöer. Innan familjen till slut, på Annies enträgna begäran, först slog sig ner i Traverse City 1901 och två år senare i närbelägna Elk Rapids, Michigan, hade familjen bott på tio olika platser. Nels och hans ett år äldre bror Bill fick tidigt lära sig att ta hand om de mindre bondgårdar som familjen arrenderade, byggde eller köpte på olika platser, eftersom deras far var tvungen att arbeta på annat håll för att försörja familjen. Detta tidiga ansvar för gårdens skötsel gjorde att Nels Anderson redan från barnsben var inställd på att arbeta och försörja sin familj. Exempelvis skickade han hem pengar till sin mor under hela sitt kringresande hoboliv (Anderson 1961 [1923], 1975 och 1980; Robert Park Collection, University of Chicago, Special Collections Research Center of Joseph Regenstein Library, Box 18, Folder 6 (fortsättningsvis benämnd RPC 18:6).

Fadern, som var analfabet, var noga med att betona att arbete kom före utbildning och att barnens skolgång skulle vara så kort som möjlig. Pojkarna skulle inte tillbringa mer än fyra år i skolan, flickorna bara två år. Han ansåg att lite utbildning var bra, men att för mycket gjorde människor lata och arbetskygga. Det viktiga var att barnen så snart som möjligt kunde hjälpa till med sysslorna på gården och senare i livet fick ett arbete som kunde bidra till familjens försörjning. När Nels var i 16–17-årsåldern valde han, som han själv uttrycker saken, att ”hoppa av” från sin familj, precis som hans storebror Bill redan hade gjort, och lämnade familjen med sin fars lönekuvert (Anderson 1975 och 1980).

Snart kom Nels Anderson in i livet som kringflyttande hobo och lärde sig efter hand vilka platser han kunde åka till för att få arbete. Hobolivet var säsongsbetonat, och när de ekonomiska tiderna blev kärva var han ibland tvungen att tigga ihop till mat och pengar för att klara sig. Det upplevde han dock som ett personligt nederlag, eftersom han under sin uppväxt hade fått lära sig att även en hobo skall arbeta ihop till mat och husrum. Fadern, som

också levt som hobo innan han träffade Annie, var noga med att hans familj inte skulle leva på allmosor, och ansåg att det värsta som kunde hända var att bli tagen för att vara en *bum*. Som hobo kom Nels Anderson regelbundet till Chicagos Hobohemien, som tillsammans med Bowerydistriktet i New York var den största samlingsplatsen för hoboer i USA i början av 1900-talet, och som han redan som barn lärt känna 1899–1900. Drygt tjugo år senare, när han studerade sociologi, fick han veta att hans familj hade bott i ett av Chicagos värsta slumkvarter i hjärtat av Hobohemien (Anderson 1975 och 1980; Depastino 2003; Nels Anderson Papers 1964–1977, University of Utah, J. Willard Marriot Library, Special Collections, Box 1, Folder 2).

De yrken som Nels Anderson utövade som kringflackande hobo på den amerikanska kontinenten var: anläggningsarbetare, mulåsnedrivare, byggnads-snickare, gruvtimmerman, bonddräng, murare, skogshuggare och skötare. Resorna som fripassagerare på järnvägen var både spännande och riskfyllda. När tiderna blev kärva var arresteringar vanliga – även Anderson blev arresterad som lösdrivare vid ett par tillfällen – eftersom antalet tjuvåkande hoboer ökade när arbetslösheten steg. Det gjorde i sin tur att järnvägsbolagen anställde egna vakter, på hoboslang *railroad dicks*, som ofta var våldsammare än delstatens poliskårer. Vanligtvis reste hoboerna i godsfinkor, men ibland var de tvungna att åka på bärbjälkar under gods- eller personvagnarna. De riskerade då att bli massakrerade av tågen om de somnade och föll ned på spåret. Att ta sig fram som fripassagerare var för hobon en del av yrkes stoltheten. De mer erfarna hoboerna kunde i början av 1900-talet ta sig ifrån Chicago till Los Angeles på mindre än en vecka, medan de orutinerade ibland kom på fel tåg och hamnade på en helt annan plats än de tänkt sig (Anderson 1975 och 1980; Iverson 2009).

När hobon kom till Chicagouniversitetet

Sociologiläraren vid Brigham Young University, John C. Swenson, övertalade Nels Anderson att ändra sina planer på att läsa vidare i juridik och istället satsa på sociologi i Chicago, där den enligt Swenson var banbrytande och där Andersons sociala bakgrund skulle komma till bättre användning. Detta fick han onekligen rätt i. Lagom till terminsstarten hösten 1921 kom Anderson till Chicago som fripassagerare på ett godståg, där han tog ett deltidsvikariat som skötare vid Chicago Home for Incurables för att kunna betala sina univer-

sitetsstudier. Han hyrde ett rum i närheten av universitetet och fick av sin rumskamrat Guy Johnson veta att han som krigsveteran kunde få sin terminsavgift betald av Laura Spellman Rockefeller Fund. (Anderson 1975 och 1997 [1983]; RPC 18:6).

Vid registreringen på den sociologiska institutionen vid University of Chicago fick han träffa prefekten Albion W. Small. Anderson berättar att han kände sig en aning nervös när han stod i kön tillsammans med de andra studenterna och väntade på att bli registrerad. Small började med att fråga Anderson om hans sociologikunskaper och verkade efter ett tag ganska skeptisk till dennes möjligheter att bli antagen vid institutionen. Därefter började emellertid Small ställa mer personliga frågor, och när han fick veta att Anderson hade rest som fripassagerare från Salt Lake City till Chicago på ett godståg, hade ett deltidsvikariat vid Chicago Home for Incurables och som krigsveteran kunde få sin terminsavgift betald, var han beredd att bevilja ansökan. Small rekommenderade att han skulle läsa en av hans kurser och skrev samtidigt in honom på två andra. Senare fick Anderson veta att hans kurspoäng från Brigham Young University var så låga, att han sannolikt inte hade klarat av inträdeskraven vid Chicagouniversitetet om Small verkligen hade tagit sig tid att granska dem (Ibid.).

På en kurs om sociala problem med Ernest W. Burgess som lärare träffade Anderson en socialarbetare som tog med honom på en offentlig föreläsning av Ben L. Reitman. Reitman hade själv levt som *tramp* och föreläste om hemlösa i Chicago. Under föreläsningen provocerade Reitman socialarbetarna genom att påstå att de ständigt blev överlistade av hemlösa, och att de med sin medelklassbakgrund var kalla och okänsliga inför hemlösa människors sociala situation. I slutskedet av föreläsningen blev även Anderson involverad i den heta debatten och efteråt frågade Reitman om han ville följa med till en restaurang. Han berättade där att det fanns långt framskridna planer på en forskningsstudie av hemlösa i Chicago och undrade om Anderson var intresserad av att genomföra den. Reitman skulle först prata med en grupp tänkbara finansärer och under tiden gick Anderson med på att skriva en projektplan. Resultaten från rapporten skulle användas till att förbättra den sociala situationen för stadens hemlösa som ansågs utgöra ett stort socialt problem (Anderson 1961 [1923] och 1975; RPC 18:6).

Anderson var till en början ganska skeptisk till att Reitman skulle lyckas ordna nödvändig finansiering, men efter en kort tid fick han veta att medel hade utlovats av en privat donator – William A. Evans. Pengarna skulle för-

valtas av Joel D. Hunter, chef för en av Chicagos ledande privata välgörenhetsorganisationer. När finansieringen var i hamn kontaktades Andersons handledare Ernest W. Burgess, på vars initiativ en kommitté bildades – ledd av honom själv, Hunter och Reitman – för att ge studien en mer professionell status (Anderson 1961 [1923] och 1975; RPC 18:6).

Att studien – *The Hobo: The Sociology of the Homeless Man* (1923)² – finansierades genom en privat donation och förvaltades av en privat välgörenhetsorganisation var ett resultat av det nära samarbete mellan Chicagouniversitetet och stadens reformvänner, som successivt vuxit fram sedan universitetet grundades 1892. Detta framgår inte minst i Bilaga A i *Hobon*, där kommittén gav mycket utförliga rekommendationer om vad staden borde göra för att förbättra de materiella och sociala förhållandena för gruppen hemlösa. För sociologerna i Chicago var det mot denna bakgrund inte konstigt att förena forskning med socialt reformarbete, även om William I. Thomas³ och Robert E. Park försökte bryta med delar av denna tradition (Andersson 2007).

Arbetet med *Hobon* blir ett sätt för Anderson att ”dra sig fram” samtidigt som det blir hans möjlighet att lämna det hårda hobilivet på gatan. När Anderson diskuterade sitt forskningsprojekt om hemlösa med andra forskarstudenter kände han sig ofta obekvämt och osäker. Skälen var att hans sociala bakgrund skilde sig markant från kollegernas och att hans kunskaper i sociologi var rudimentära. Efter en diskussion med Frederic M. Thrasher och Walter C. Reckless,⁴ där de gjorde sig lustiga på hans bekostnad, kom han fram till att det var bättre att observera och hålla tyst än att riskera att bli gjord till offentligt åtlöje. Anderson kände att hans sociala bakgrund som fattig nybyggare och hobo ständigt gjorde sig påmind i diskussioner med studenter som hade en medelklassbakgrund. I sin självbiografi *The American Hobo* (1975) skrev han att *Hobon* blev den första monografin i Chicagoskolans forskningsprojekt på grund av att Thrasher inte kunde få sin bok – *The Gang* (1927) – färdig i tid. Att Anderson pikade Thrasher femtio år senare tyder på att han hade blivit djupt kränkt av Thrashers och Reckless intellektuella snobism (Anderson 1980; RPC 18:6).⁵

Det sociala arv som medförde att Anderson kände sig osäker i diskussioner på universitetet kunde han vända till sin fördel när han skrev *Hobon*. Han hade under sin uppväxt arbetat som tidningsförsäljare i Chicagos Hobohemien och i nästan femton år försörjt sig som kringflyttande hobo, och när han bytte yrke till skrivbordsarbetande akademiker hade han till en början ofta skuld-känslor för att inte utföra något ”riktigt” arbete (Anderson 1974 och 1975).

Nels Anderson skriver i sin inledning till Phoenixutgåvan (1961) av *Hobon*, att han av Chicagoskolans ledare Robert E. Park endast fick rådet: ”Skriv bara ner vad ni ser, hör och vet, precis som en tidningsreporter” (Anderson 2008 [1923]: 54). Burgess gav honom handledning under skrivprocessen genom att ställa till synes oskyldiga och korta frågor. Han insåg först i efterhand att detta antagligen hade hjälpt honom mer än vad han trodde under arbetet med *Hobon*. Enligt Anderson var Burgess tvungen att vara särskilt försiktig i sin handledning, eftersom studien låg utanför det respektabla inom den akademiska världen. Andra forskarstuderande hade svårt att förstå att någon överhuvud taget ville göra en studie av hoboer och Hobohemien. De tyckte i och för sig att det var trevligt att han kunde skriva om ett ämne som intresserade honom, men de ansåg inte att det var sociologi (Anderson 1975 och 1980; RPC 18:6).

Studien bidrog också, enligt Anderson, till att han under trettio års tid på orättvis grund exkluderades från att få ett universitetslektorat. Många i hans omgivning – både kolleger och studenter – förutsatte nämligen att den som forskat om hoboer och Hobohemien var lika opålitlig som studieobjektet. Samtidigt som Anderson hade svårt att smälta in i den akademiska världen tyckte flera i hans egen familj att det var skrattretande att någon ville ödsla tid på att avlägga doktorexamen (Ibid.).

Nels Anderson skriver i sin självbiografi att han först protesterade när Park sade att *Hobon* skulle publiceras av The University of Chicago Press (UCP), eftersom studien var tänkt som en rapport och inte en bok. Park förklarade vilka ändringar som behövde göras innan boken kunde publiceras, enligt Anderson endast skiftningar av stycken, meningar och begrepp, inget i själva innehållet. Anderson gjorde under den efterföljande natten de revideringar som Park hade föreslagit. Efter att ha arbetat med texten tillsammans med sin handledare, Burgess, ytterligare fem, sex dagar lämnade han in manuskriptet till förlaget. Trots Andersons inledande protester publicerades *Hobon* i maj 1923 som den första monografen i The University of Chicago Sociological Series (Anderson 1961 [1923] och 1975; RPC 18:6).⁶ Som Park skriver i ”Redaktörens förord” till *Hobon* var boken ”tänkt att vara den första i en rad studier om gemenskap och liv i staden” (Park 2008 [1923]: 61). Så blev också fallet. Under årens lopp kom universitetsförlaget att publicera över tjugo monografier i denna serie, varav numera nästan samtliga räknas som klassiska.⁷ Det var framför allt genom dessa monografier som Chicagoskolan grundlade sitt goda rykte för eftervärlden (Andersson 2007; Depastino 2003).

Park och Burgess såg *Hobon* som inledningen till ett långsiktigt forskningsprojekt om olika grupper av människor, institutioner, livsstilar och stadsdelar i Chicago. De utgick ifrån antagandet att resultaten såsom de presenterades i monografierna skulle kunna användas i komparativa studier i och om städer i allmänhet. Trots att Andersons studie nästan enbart handlade om migrerande män i Chicagos Hobohemien var tanken med andra ord att den också skulle generera mer universell kunskap genom att relateras till andra studier av hemlöshet, migration och urbanism. Mot denna bakgrund menar jag att ordet *Man* i bokens undertitel kan syfta på både mannen och människan, trots att det mestadels är mannen som står i blickfånget i studien.⁸ Troligtvis är det så att mannen utgjorde normen för Anderson och Park, vilket gjorde att de satte likhetstecken mellan mannen och människan.⁹ Det fanns en uttalad vetenskaplig vision i Chicagoskolans forskning som handlade om att uppnå en total förståelse om staden och det moderna samhällslivet. Både stadens ekologi och individens livshistoria infogades i samma projekt i en strävan att uppnå total vetenskaplig kunskap om samhället. Förhoppningen var att denna kunskap i ett senare skede skulle vara till nytta för samhället i stort (Anderson 1980; Andersson 2007; Park 1929).

Hobo, *tramp* eller *bum*

Nels Andersons moral, som han hade internaliserat genom sin kärva uppväxt, att göra ekonomiskt rätt för sig genom hårt arbete, avspeglas i någon mån i distinktionen mellan tre olika typer av hemlösa män – hobo, *tramp* eller *bum* – i *Hobon*. En hobo tiggde mat och pengar endast om det var absolut nödvändigt, annars försörjde han sig genom ”hederligt” arbete, medan varken *the tramp* eller *the bum* var särskilt intresserade av att arbeta.¹⁰ Det som skilde *the tramp* från *the bum* var att den förre var en äventyrslysten fripassagerare som tiggde och stal, medan *the bum* var en arbetsoförmögen fyllbult som visserligen ägnade sig åt samma ”sysslor” men var stationär i en stad (Anderson 2008 [1923]).¹¹

Enligt den amerikanske hemlöshetsforskaren Kim Hopper (1991 och 2003) kom Anderson emellertid att ompröva stabiliteten hos typerna hobo, *tramp* och *bum* i sin 1934 opublicerade utvärderingsrapport *The Homeless in the New York City: A Study of Their Needs and of the Community's Resources for Assisting Them*. Anderson argumenterade där för att dessa tre typer av hemlösa

i själva verket var ”benämningar på omständigheter som man kan befina sig i när som helst. Detta gäller lika väl för definitioner eller klassifikationer av sociala instanser som av hemlösa, eller av problemets utforskare” (Anderson 1934: 152). Anderson menade att det snarare var den ekonomiska konjunkturen, cykliska variationer i efterfrågan på arbetare och sociala situationen än individens eventuella karaktärsbrister som bestämde om den hemlöse mannen klassificerades som en hobo, *tramp* eller *bum*. Enligt Hopper var det 1930-talets depression som fick Anderson att omvärdera sina tre typer av hemlösa. Samtidigt som Kim Hopper här har en poäng framhöll Anderson emellertid redan i *Hobon*, att hemlösa individer kunde röra sig mellan dessa olika typer.

Distinktionerna mellan säsongsarbetare, hobo och *tramp* är visserligen viktiga men inte hårda och fasta. Säsongsarbetaren kan falla ner i hoboleden och en hobo kan sjunka till *the tramp's* nivå. Men insikten om denna tendens att övergå från en grupp av kringflyttare till en annan är viktig för varje program som försöker göra något för den hemlöse mannen. Likaså viktig, men inte tillräckligt känd, är skillnaden mellan dessa kringflyttande typer och de stationära typerna av hemlösa män, hemvärnaren och *the bum* (Anderson 2008 [1923]: 159). Det som ytterligare talar för att Anderson redan i *Hobon* var medveten om att den hemlöse mannen, beroende på den sociala situationen, kunde röra sig mellan dessa tre sociala typer är att hans handledare – Ernest W. Burgess – hävdar att ”rollen som en person antar och till vilken han är tilldelad av samhället, skapar den sociala typen” (Burgess 1966 [1930]: 193–194).

Mot bakgrund av Andersons och Hoppers resonemang går det att dra slutsatsen att Anderson betraktade de tre typerna av hemlösa män som relativt stabila i *Hobon*, men att han också var medveten om att de var föränderliga beroende på den ekonomiska konjunkturen, cykliska variationer i efterfrågan på arbetskraft och sociala situationen. Trots att Anderson skriver i *Hobon* att det var initierade som Ben L. Reitman som först definierade de tre typerna är de främst hämtade från de hemlösa människans sociala värld och inte en uppfinning av en utifrånobservatör (Lindner 2006 [1990]). Som Gubrium och Holstein (1997) skriver handlar det om i Chicagoskolans naturalistiska forskningstradition för forskaren att påvisa att denne har kunnat följa med in i den beforskade gruppens hittills okända sociala värld och ocensurerat från insidan återberätta deras livshistoria.

Anderson såg sin bok *Hobon* som ett svar på Josiah W. Flynts *Tramping with Tramps* (1899) (Depastino 2003).¹² Hans sociologilärare John C.

Swenson vid Brigham Young University hade gett Anderson i uppgift att redogöra för vad han tyckte om Flynts *Tramping with Tramps*. Anderson kritiserade då Flynt för att han i benämningen *tramp* även inkluderade hoboer. Swenson godtog inte hans argument, och anmärkte på att han trodde sig veta bättre än bokens författare. När Anderson var klar med *Hobon* skickade han ett exemplar till Swenson och påminde honom om deras livliga diskussion.

Deltagande observation och *the marginal man*

Den relativt knapphändigade handledning som Anderson fick under sitt arbete med *Hobon* gjorde att han tidigt insåg, att han var tvungen att lita på att hans egna erfarenheter som hobo skulle räcka för att klara uppgiften. Han visste att om han lyckades göra en bra studie om Chicagos hemlösa skulle arbetet också vara hans biljett in i den akademiska världen. Han valde att bosätta sig på ett ungarshotell i Chicagos Hobohemien, där han kunde intervjuja och observera hoboer på dagarna och skriva ostört på nätterna, inte för att få tillträde till en okänd social värld utan detta var i stället det första verkliga steget bort från hobolivet. Boken *Hobon* blev – hur paradoxalt det än kan låta – Andersons biljett ut från Hobohemien (Anderson 1975 och 1997 [1983]; RPC 18:6).

Nels Anderson skriver i sin självbiografi att han påbörjade sin etnografiska studie i Hobohemien genom att sätta sig i ungarshotellens lobby, i restauranger eller på trottoarkanten. Hans personliga erfarenheter som hobo gjorde att han på dessa platser kunde inleda informella intervjuer om vilka platser dessa män hade arbetat på, vilka arbeten de hade haft och inte minst vilka arbeten som fanns att söka för tillfället. Särskilt de äldre hemlösa männen som tiggde var angelägna att berätta om sina arbetslivserfarenheter. Konversationer om arbetet fungerade enligt Anderson som en inkörspport till andra ämnen som uppväxten, familjen, kringresandet och hur hobolivet en gång började. Han forskade med andra ord under täckmantel, vilket var helt i linje med Parks och Burgess antagande om nödvändigheten av att komma bakom människors offentliga masker och tränga in i deras innersta och privata tankar (Anderson 1975; Andersson 2007; Park 1929).

En annan chicagosociolog, Pauline V. Young,¹³ hävdar i boken *Scientific Social Surveys and Research* (1951) att Anderson använde sig av deltagande observation som metod för att skaffa sig en inifrånförståelse i *Hobon*. Anderson

reagerade på detta påstående och kommenterade det tio år senare i sin introduktion till Phoenixutgåvan (1961) av *Hobon*:

Jag tror att varken hon [Pauline V. Young] eller jag den gången ens hade hört talas om uttrycket ”deltagande observation”, trots att den typen av forskning började bli på modet där. Även om jag troget följde metoden i mitt arbete var det inte i uttryckets vanliga bemärkelse. Jag klev inte ner i gropen och intog en roll där för att sedan stiga upp och borsta av mig dammet. Jag var på väg bort från hobovärlden. Arbetet med boken var, för att använda ett hobouttryck, ett sätt att ”dra sig fram”, tjäna sitt uppehälle med ett mål i sikte. Rollen var välbekant innan forskningen inleddes. I sociologins och universitetslivets domän flyttade jag in i en ny roll (Anderson 2008 [1923]: 55).

Anderson gör här två centrala reflektioner. Den första är att begreppet deltagande observation knappt var myntat inom den sociologiska ämnesdisciplinen när han gjorde sin studie.¹⁴ Den andra är att han inte behövde ikläda sig någon främmande social roll vilket metoden numera inbegriper. Youngs påstående att Anderson använde sig av deltagande observation som formaliserad metod var med andra ord en efterhandskonstruktion. Idag framstår inte Youngs uppfattning som särskilt märklig eller uppseendeväckande, eftersom läsaren verkligen ges möjlighet att följa med in i hobons sociala värld på ett sätt som nästintill saknar motstycke inom samhällsvetenskapen. Anderson visar också i sin studie att det inte behöver vara någon nackdel om forskaren kommer från den sociala värld som han eller hon studerar. Inom socialantropologin hävdas det att en utifrånobservatör är bättre på att beskriva en främmande kultur än en infödd, för vilken vedertagna seder och bruk utgör vardagen. Tvärt emot detta resonemang hade Anderson stor nytta av att känna till hobolivet innan han gjorde sin studie. Park och Burgess var medvetna om fördelarna med att använda forskarstudenter som hade egna erfarenheter från fältet som de undersökte. Förutom Anderson hade exempelvis John Landesco, E. Franklin Frazier och Charles S. Johnson personliga erfarenheter från sitt respektive forskningsfält.¹⁵

För att illustrera hur Anderson praktiserade vad vi idag benämner deltagande observation har jag valt ett utdrag från *Hobon* där han redogör för hur det är att sova en natt på det enkla ungarshotellet (*flophouse*) ”Hogans kvart”:

Jag har aldrig hört en sådan variation av snarkningar, men ingen tydde på fridfull slummer eller trevliga drömmar. En gång avbröts snarkningarna av

någon som gormade: ”Du där, låt bli att spotta åt det här hållet, det kommer på min tidning,” – ”För helvete, hur stor plats ska du ta egentligen?” Grannen svarade: ”Du ska skita i hur stor plats jag tar. Du ska lägga av med att spotta, fattar du?” [...]

Efter en timme eller så kände jag något på handen. Jag krossade det. Man kunde se andra [löss] på de vita tidningarna. Jag lade mig ner och försökte sova igen. Ett andra angrepp fick plötsligt upp mig på fötter. Jag lade mig ner och beslöt att inte låta mig störas en tredje gång. Mina kolleger tycktes lida mer av det hårda golvet än av något annat, och golvet var verkligen hårt. Jag övergick till att tänka på hur hårt golvet var på Hogans (Anderson 2008 [1923]: 97–98).

Även om Anderson använde sig av en metod som vi idag utan tvekan skulle benämna deltagande observation hade hans personliga upplevelse i arbetet med *Hobon* antagligen mer gemensamt med vad Park benämner *the marginal man*, nämligen en individ som migrerar från en kultur och geografisk plats till en annan. Migrationen kan vara påtvingad eller frivillig och leder till att personen genom nya kulturella kontakter drabbas av en inre mental konflikt och känner dubbelt främlingskap. Upplevelsen är individuell men har kommit till stånd genom en social process i interaktion med främmande aktörer. Personen blir därför en marginaliserad främling såväl i sin tidigare kultur som i sin nya. Park benämnde också denna personlighetstyp, i skärningspunkten för social och kulturell förändring, för *the cultural hybrid*. (Lindner 2006 [1990]; Park 1928: 893 och 1937: xvii–xviii.). Park skriver att:

Det är i den marginella människans sinne som det moraliska tumult som nya kulturkontakter vållar får sina tydligaste former. Det är i den marginella människans sinne – där de kulturella förändringarna och sammansmältningarna sker – som vi bäst kan studera civilisationens och framåtskridandets processer (Park 1928: 893).

Trots att Park i första hand avsåg grupper och individer som migrerar mellan länder (kulturer) eller kontinenter menade han även att individer som flyttar från landsbygden till staden eller från en social värld till en annan, kan uppleva en inre mental konflikt och känna sig marginaliserade. Anderson kände sig marginaliserad av både sina studiekamrater med medelklassbakgrund och av sin familj som inte kunde acceptera hans akademiska ambitioner. Av den anledningen stod han bildligt talat med ett ben i hobo-

världen och ett i den akademiska världen. Som Park skriver känner *the marginal man* sig varken hemma i sin nya sociala värld eller i sin gamla, utan befinner sig mentalt mellan två sociala världar. Till skillnad från George Simmels (1981) främling, som står fri från primära sociala band, söker dock *the marginal man* medlemskap i en ny grupp. För Andersons del handlade det om en livslång strävan, med början i Chicago, att fullt ut bli accepterad i den akademiska världen. Enligt den tyske kultursociologen Rolf Lindner (2006 [1990]) är det *the marginal man's* nästintill ödesbestämda limbo-tillvaro som får denne att betrakta det vedertagna från ett annat perspektiv. Om vi väljer att vidareutveckla detta resonemang kan ett centralt skäl till att Andersons hobostudie blev en framgång vara att han i kraft av sin marginella position kunde betrakta de hemlösa människans situation utanför de konventionella ramarna. I egenskap av att både vara en insider (närhet) och en outsider (distans) av den egna kulturen levde Anderson upp till idealbilden av den distanserade deltagande observatören. Anderson var en del av moderniseringsprocessen i början av 1900-talet i Europa och USA då människor lämnade landsbygden för att flytta in till de framväxande industrialiserade städerna. Park-lärjungen Everett V. Stonequist (1930 och 1937) fortsätter i samma tankebanor som sin mentor och hävdar att det framför allt är andra generationens immigranter som befinner sig mellan den amerikanska kulturen och sina föräldrars. Nels Andersons familj var nämligen en del av den enorma nybyggarvåg från Europa som koloniserade och inmutade det amerikanska landskapet. Med andra ord var Andersons livsresa sinnebilden för den migrations- och urbaniseringsprocess som Chicagoskolan hade för avsikt att beskriva (Anderson 1980; Hughes 1960; Park 1928 och 1937).

Men on the Move

I inledningen till *Men on the Move* (1940), som handlar om arbetsmigranter under den amerikanska 1930-talsdepressionen, skriver Anderson att han samma år som boken publicerades hade tillfrågats om han ville revidera *Hobon*, men avböjt med motiveringen att den saknade relevans för 1930-talets problem med hemlöshet och kringflyttande arbetskraft. Det fanns inte längre någon *Frontier* att kolonisera och befolka. Dessutom hade bilen övertagit rollen som det huvudsakliga transportmedlet för 1930-talsdepressionens kringresande arbetskraft. Han skriver vidare att han tröttnat på att år efter år

ständig presenteras som författaren till *Hobon*, som han skulle vilja benämna som journalistisk sociologi. För att slippa detta skrev han under pseudonymen Dean Stiff hoboparodin *The Milk and Honey Route* (1930a), som även innehöll en omfattande ordlista över hoboslang, vilket saknas i *Hobon*. Därefter kunde han åter börja intressera sig för säsongsarbetande migranter (Anderson 1980 och 1984; Iverson 1987).

Även om Anderson i efterklokhetens namn grämde sig en aning för att han under skrivandet av *Hobon* inte tillräckligt poängterat att hobon var på väg att försvinna som arbetartyp i USA, är det samtidigt viktigt att uppmärksamma att boken gav honom tillträde till den akademiska värld som han så innerligt hade traktat efter. Hoboernas successiva försvinnande från den amerikanska arbetsmarknaden efter 1920-talet kan också tolkas som att den hemlöse mannen eller kvinnan inte längre hade någon självklar plats eller funktion i den kapitalistiska ekonomin. När hobon inte längre behövdes som reservarbetskraft förlorade också hemlösa sin ”naturliga” plats i det amerikanska samhället. Merparten av de hemlösa män som sover ute eller på härbärgen i västvärlden i dag skulle Anderson troligtvis ha kallat för *bums*. Dagens hobo utgörs i stället av utländska gästarbetare och inhemska säsongsarbetare som både med och utan permanent bostad och familj arbetar vid olika större byggnads- eller underhållsprojekt (Anderson 1980, 1984 och 1997 [1983]).

Att Nels Anderson i början av 1920-talet inte förutsåg att hobon höll på att försvinna som reservarbetskraft var kanske inte så förvånande, eftersom han själv var en del av den geografiska, ekonomiska och politiska förändringsprocess som ledde fram till detta. Att komma till insikt om att något håller på att förändras som hänger samman med ens egen livshistoria och identitet, kan t.o.m. vara svårt att förstå för en forskare som känner till hobolivet utan och innan (Ibid.).

Den nutida relevansen av *Hobon*

Det finns flera skäl till varför *Hobon* fortfarande är aktuell. Ett är att Anderson på ett nästan oöverträffat sätt visar på relevansen av att genom deltagande observation fånga inifrånperspektivet hos ett socialt fenomen, exempelvis hobons subjektiva erfarenheter av att sova på ett enkelt ungarshotell i citatet ovan om Hogans kvart. Metoden gör att läsaren på ett raffinerat sätt ges möjlighet att följa med in i hobons sociala värld. Tack vare att han skriver om

hoboernas arbete, sexliv, sjukdomar, språk, sånger, moral, strapatsfyllda resor och intellektuella liv utifrån hobons subjektiva livshorisont får läsaren tillträde till en social värld som var okänd för de flesta även när boken först gavs ut. Samtidigt är det viktigt att betona att även om chicagosociologer som Nels Anderson och Paul G. Cressey¹⁶ använde sig av direktobservationer i sina respektive fältstudier var livshistorien (fallstudien) den vanligaste kvalitativa metoden inom Chicagoskolan för att få tillträde till informantens subjektiva livsvärld (Emerson 2001 [1983]; McKinney 1966; Palmer 1928; Park 1929).

Hoboers, cowboys och *tramps* frihetslängtan och vilja att på resande fot ”upptäcka” och erövra Nordamerikas *Frontier* står fortfarande som symbol för den amerikanska livsstilen. Hobons sätt att bryta upp från sin familj och ensam ge sig ut ”på banan” utgör än idag temat för amerikanska filmer, musiktexter och böcker. Amerikaner har fortfarande en större benägenhet än européer att byta arbete och flytta till helt andra delar av landet, vilket kanske kan ses som ett arv från perioden då kontinenten koloniserades av europeiska militärer och kringresande nybyggare. När det inom samhällsvetenskapen talas om att vi går mot ett alltmer individualiserat samhälle kan det vara värt att titta närmare på *Hobon* och andra av Chicagoskolans monografier som historiska källor. I flera av dessa empiriska studier bröt individen upp från det kollektiva jordbrukssamhället och begav sig till den anonyma storstaden – antingen direkt eller stegvis från den europeiska landsbygden i den gamla världen till Chicago i den nya världen, som i *The Polish Peasant* och *Hobon*. Det var under denna process av industrialisering, migration och urbanisering i skiftet mellan 1800- och 1900-talen som den moderna västerländska individen föddes genom uppbrottet från sin kollektiva historia. Hobon var med andra ord en social typ som satte den individuella friheten och resandet mycket högt.

En annan lärorik insikt som *Hobon* visar oss är hur man kan dra nytta av tidigare livserfarenheter i akademiska sammanhang. Tack var att Nels Anderson själv hade levt som hobo i nästan femton år kunde han på mindre än två år skriva en av sociologins klassiker. Konsten att använda sina tidigare livserfarenheter kräver att forskaren kan distansera sig från sitt eget liv för att som en objektiv utifrånobservatör rapportera vad människor i omgivningen säger, gör och tänker i sociala interaktioner. Det svenska uttrycket ”gräv där du står” passar förträffligt in på Andersons tillvägagångssätt i *Hobon*.

Anderson skriver i en nästintill skönlitterär stil och använder hoboernas eget språkbruk vilket gör studien och dess karaktärer levande för läsaren. Det finns med andra ord inget akademiskt filter mellan Anderson och hans

studieobjekt. Trots att det inte finns några hoboer i dagens nordiska länder är hans tre typer av hemlösa män, hobo, *tramp* och *bum*, användbara för den som bedriver forskning om hemlöshet eller kringresande arbetare. Inte nödvändigtvis för att någon av dessa typer direkt kan överföras till en nordisk kontext, utan därför att de är utmärkta som utgångspunkt för att utveckla egna sociala typer. Det går säkert att lyfta fram även andra orsaker till varför *Hobon* är mer än en bok om en svunnen epok, som Anderson uttryckte saken 1940.

Andersons liv präglades, enligt hans vän Noel Iverson, till stora delar av ett regelbundet kringresande, först som grovarbetande hobo och därefter som skrivbordsarbetande akademiker och statstjänsteman för den amerikanska regeringen innan han slutligen, efter att i mitten av 1960-talet ha tilldelats en efterlängtd (gäst)professur, slog sig ner i Fredericton, New Brunswick i Kanada. Han var enormt flitig och producerade ett stort antal bokrecensioner, böcker, tidskriftsartiklar och utvärderingsrapporter under sex decennier. På goda grunder har han beskrivits som något av en arbetsnarkoman, som fortfarande vid 82 års ålder arbetade ”från att jag vaknade tills jag gick till sängs” (Iverson 2009; Nels Anderson Papers 1964–1977, University of Utah, J. Willard Marriot Library, Special Collections, Box 15, Folder 1–3).

Noter

1. Nels Anderson anger olika uppgifter när det gäller hur länge fadern stannade i Tyskland. I Phoenixutgåvan (1961: 49) av *Hobon*, anger han 12 år, medan han i självbiografen *The American Hobo* (1975: xi) och i artikeln ”Sociology has Many Faces Part I” (1980: 2) uppger 18 år.
2. Utgiven i svensk översättning 2008 under titeln *Hobon: En sociologisk studie av den hemlöse mannen*.
3. William I. Thomas skrev tillsammans med den polske filosofen Florian Znaniecki den sociologiska klassikern *The Polish Peasant in Europe and America* (1918–1920).
4. Frederic M. Thrasher skrev en annan av klassikerna inom Chicagoskolan *The Gang* (1927) och Walter C. Reckless gjorde en nästan lika välkänd studie, redovisad i *Vice in Chicago* (1933).
5. Trots att Nels Anderson i sin självbiografi skriver att han kände sig djupt kränkt av Frederic M. Thrashers och Walter C. Reckless snobbism i början av 1920-talet tackade han Thrasher i förordet till sin doktorsavhandling – *The Social Antecedents of a Slum: A Developmental Study of the East Harlem Area of Manhattan Island, New York City* (1930b) – nästan tio år senare.
6. Nels Anderson försvarade framgångsrikt *Hobon* som en MA-uppsats först i juni 1925 i samband med att han skulle åka till University of Washington i Seattle för att undervisa.
7. Parks och Burgess forskarstudenter bedrev fältarbete framför allt i Chicagos slumkvarter, och forskningen visade att grupperna som studerades levde i sociala världar som skilde sig från majoritetssamhällets.

8. Efter e-postkorrespondens 2007-09-07 med Howard S. Becker och egna efterforskningar har jag kommit till slutsatsen att det inte med säkerhet går att avgöra om ordet *Man* i undertiteln står för mannen eller människan, men att det är bättre att översätta ordet med mannen eftersom studien nästan enbart handlar om hemlösa män.
9. För en vidare diskussion om kvinnliga hoboer och tramps, se Cresswell (1999 och 2001). Se även Ben L. Reitmans klassiska bok *Sister of the Road: The Autobiography of Boxcar Bertha* (2002 [1937]). Notera också att det var Reitman som ordnade finansieringen till Nels Andersons studie *Hobon*. Chicagosociologen Herbert Blumer skriver i sin recension av *Sister of the Road* i *American Journal of Sociology*: ”Det sker i form av en biografi om ’Godsfinke-Bertha’, en kvinnlig vagabond och äventyrerska. Vi får en livfull beskrivning av hennes upplevelser ’på drift’ – en redogörelse för frestelserna, kampen, olyckorna, osäkerheten, vandringslusten och de ombytliga föresatserna hos den sorts människor som hon representerar” (Blumer 1938: 679–680).
10. Enligt Nels Anderson var de kvinnor som fanns i hobovärlden nästan uteslutande gatuumissionsarbetare eller prostituerade.
11. I denna artikel försöker jag främst påvisa hur Nels Andersons uppväxt hängde samman med skapandet av hans klassiska studie *Hobon* och marginaliserade position inom den akademiska världen. Det har jag gjort genom binda samman olika delar från Andersons liv med Parks och Stonequists begrepp *the marginal man*. För att kunna göra detta har jag mestadels använt mig av Andersons egna texter av olika slag. Det finns säkert de som påstår att jag därigenom alltför naivt och okritiskt har ”köpt” Andersons version av sin egen livshistoria. Jag är medveten om att varken livshistorien eller självbiografien är en spegelbild av personens liv utan att ”livet både formar och formas av berättelsen”, men att syftet har varit att fokusera på innehållet i Andersons livshistoria och inte hur han har velat framställa den samma (Johansson och Öberg 2008: 78–79; Öberg 2011: 60).
12. Enligt Rolf Lindner skrev Josiah Flynt Willard under pseudonymen Josiah Willard Flynt, eftersom han vuxit upp hos sin faster som var medgrundare till en kvinnlig kristen nykterhetsrörelse i Chicago, och vars strikta moral och tro gjorde att hon inte ville blanda sig med hoboer, *tramps* eller *bums* (Lindner 2006 [1990]).
13. Pauline V. Young skrev *The Pilgrims of Russian-town* (1932) inom ramen för Chicagoskolans forskningsprojekt.
14. Sociologen Jennifer Platt hävdar att ”det moderna begreppet deltagande observation väsentligen är en uppfinning från efterkrigstiden, till vilken några av lärarna och studenterna i efterkrigstidens Chicago gav de centrala bidragen” (Platt 1983 och 1995: 93). Till skillnad från Platt menar sociologen George Ritzer att Nels Anderson använde sig av deltagande observation i *Hobon* även om metoden inte ”i explicit och formell mening existerade förrän sent under perioden” (Ritzer 1994: 87). Min egen slutsats är liksom Ritzers att Anderson använde sig av deltagande observation utan att för den sakens skull benämna metoden vid dess nuvarande namn.
15. John Landesco gjorde den ”sociala översikten” *Organized Crime in Chicago* (1929), E. Franklin Frazier skrev *The Negro Family in Chicago* (1932) och Charles S. Johnson gjorde studien *Shadow of the Mantation* (1934).
16. Paul G. Cressey författade *The Taxi-Dance Hall: A Sociological Study in Commercialized Recreation and City Life* (1932).

Referenser

1. Arkivdokument

Nels Anderson Papers (1964–1977). University of Utah, J. Willard Marriott Library, Special Collections.

Robert Park Collection. University of Chicago, Special Collections Research Center of Joseph Regenstein Library.

2. Litteratur

Anderson, N. 1923: *The Hobo: The Sociology of the Homeless Man*. Chicago: The University of Chicago Press.

Anderson, N. 1930a: *The Milk and Honey Route: A Handbook for Hobos. With a Comprehensive and Unexpurgated Glossary. Illustrated by Ernie Bushmiller*. Författad under pseudonymen Dean Stiff. New York: Vanguard Press.

Anderson, N. 1930b: *The Social Antecedents of a Slum: A Development Study of the East Harlem area of Manhattan Island, New York City* [Stencil]. Doktorsavhandling. New York: School of Education, New York University.

Anderson, N. 1934: *The Homeless in the New York City: A Study of Their Needs and of the Community's Resources for Assisting Them* (februari). Research Bureau, Welfare Council of New York City [Stencil]. New York: Welfare Council of New York City.

Anderson, N. 1940: *Men on the Move*. Chicago: The University of Chicago Press.

Anderson, N. 1961 [1923]: *The Hobo: The Sociology of the Homeless Man*. Phoenix Books. Chicago: The University of Chicago Press.

Anderson, N. 1974: *Man's Work and Leisure*. Leiden: E.J. Brill.

Anderson, N. 1975: *The American Hobo: An Autobiography*. Leiden: E.J. Brill.

Anderson, N. 1980: Sociology has Many Faces: Part I–II. *Journal of the History of Sociology*, 3 (1): 1–26 och (2): 1–19.

Anderson, N. 1984: The Demolition of Skid Row. By Ronald J. Miller. *Social Forces*, 62 (4): 1119–1121.

Anderson, N. 1997 [1983]: "A Stranger at the Gate: Reflections on the Chicago School of Sociology," s. 205–212. I: K. Plummer (red.) *The Chicago School. Critical Assessments*, vol. IV. New York: Routledge.

Anderson, N. 2008 [1923]: *Hobon: En sociologisk studie av den hemlöse mannen*. Malmö: Égalité.

- Andersson, O. 2007: *Chicagoskolans urbansociologi. Forskare och idéer 1892–1965*. Malmö: Égalité.
- Blumer, H. 1938: Sister of the Road: The Autobiography of Box-Car Bertha. As told to Dr. Ben Reitman. *American Journal of Sociology*, 43 (4): 679–680.
- Burgess, E.W. 1966 [1930]: "Discussion," s. 184–197. I: C.R. Shaw The Jack Roller: *A Delinquent Boy's Own Story. With a New Introduction by Howard S. Becker*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Cressey, P.G. 1932: *The Taxi-Dance Hall: A Sociological Study in Commercialized Recreation and City Life*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Cresswell, T. 1999: Embodiment, Power and the Politics of Mobility: the Case of Female Tramps and Hobos. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 24 (2): 175–192.
- Cresswell, T. 2001: *The Tramp in America*. London: Reaktion Books.
- Depastino, T. 2003: *Citizen Hobo. How a Century of Homelessness Shaped America*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Emerson, R.M. 2001 [1983]: "Introduction: The Development of Ethnographic Field Research," s. 1–26. I: R.M. Emerson (red.) *Contemporary Field Research: Perspectives and Formulations*. Andra upplagan. Long Grove, Illinois: Waveland Press.
- Flynt, J.W. 1972 [1899]: *Tramping with Tramps: Studies and Sketches of Vagabond Life*. Montclair: Patterson Smith.
- Frazier, E.F. 1932: *The Negro Family in Chicago*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Gubrium, J.F. och Holstein, J.A. 1997: *The New Language of Qualitative Method*. New York: Oxford University Press.
- Hopper, K. 1991: Homelessness Old and New: The Matter of Definition. *Housing Policy Debate*, 2 (3): 757–813.
- Hopper, K. 2003: *Reckoning with Homelessness*. Ithaca: Cornell University Press.
- Hughes, E.C. 1960: "Introduction: The Place of Field Work in Social Science," s. iii–xiii. I: B.H. Junker Field Work: *An Introduction to the Social Sciences*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Iverson, N. 1987: Obituaries, Nels Anderson (1889–1986). *Footnotes*. American Sociological Association. 15 (1): 13.
- Iverson, N. 2009: Nels Anderson: A Profile. *Labour/Le Travail*, 63 (vår): 181–205.

- Johansson, A. och Öberg, P. 2008: "Biografi- och livsberättelseforskning," s. 73–88. I: A. Meeuwisse, H. Swärd, R. Eliasson-Lappalainen och K. Jacobsson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Johnson, C.S. 1941 [1934]: *Shadow of the Plantation*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Landesco, J. 1968 [1929]: *Organized Crime in Chicago. Part III of the Illinois Crime Survey*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lindner, R. 2006 [1990]: *The Reportage of Urban Culture: Robert Park and the Chicago School*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McKinney, J.C. 1966: *Constructive Typology and Social Theory*. New York: Meredith.
- Palmer, V.M. 1928: *Field Studies in Sociology: A Student Manual*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Park, R.E. 1928: Human Migration and the Marginal Man. *American Journal of Sociology*, 33 (6): 881–893.
- Park, R.E. 1929: "Sociology," s. 3–49. I: W. Gee (red.) *Research in the Social Sciences: Its Fundamental Methods and Objectives*. New York: The Macmillan Company.
- Park, R.E. 1937: "Introduction," s. xiii–xviii. I: E.V. Stonequist *The Marginal Man: A Study in Personality and Culture Conflict*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Park, R.E. 2008 [1923]: "Redaktörens förord," s. 61–63. I: N. Anderson *Hobon: En sociologisk studie av den hemlöse mannen*. Malmö: Égalité.
- Platt, J. 1983: The Development of the "Participant Observation" Method in Sociology: Origin, Myth and History. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 19: 379–393.
- Platt, J. 1995: "Research Methods and the Second Chicago School," s. 82–107. I: G.A. Fine (red.) *A Second Chicago School? The Development of a Postwar American Sociology*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Reckless, W.C. 1969 [1933]: *Vice in Chicago*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Reitman, B.L. 2002 [1937]: *Sister of the Road: The Autobiography of Boxcar Bertha. As told to Dr. Ben L. Reitman*. Edinburgh: AK Press/Nabat.
- Ritzer, G. 1994: *Sociological Beginnings. On the Origins of Key Ideas in Sociology*. New York: McGraw-Hill.
- Simmel, G. 1981: *Hur är samhället möjligt? – och andra essäer*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

- Stonequist, E.V. 1930: *The Marginal Man: A Study in the Subjective Aspects of Cultural Conflict* [Stencil]. Doktorsavhandling. Chicago: Department of Sociology, University of Chicago.
- Stonequist, E.V. 1937: *The Marginal Man: A Study in Personality and Culture Conflict*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Thomas, W.I. och Znaniecki, F. 1958 [1918–1920]: *The Polish Peasant in Europe and America* (1–2): New York: Dover.
- Thrasher, F.M. 1963 [1927]. *The Gang: A Study of 1 313 Gangs in Chicago. Abridged with a New Introduction by James F. Short, Jr.* Phoenix Books. Chicago: The University of Chicago Press.
- Young, P.V. 1951 [1939]: *Scientific Social Surveys and Research: An Introduction to the Background, Content, Methods, and Analysis of Social Studies. With Chapters on Statistics, Scaling Techniques, Graphic Presentation, and Human Ecology by Calvin F. Schmid and a Foreword by Stuart A. Rice.* Andra upplagan. New York: Prentice-Hall.
- Young, P.V. 1967 [1932]: *The Pilgrims of Russian-town. The Community of Spiritual Christian Jumpers in America. The Struggle of a Primitive Religious Society to Maintain Itself in an Urban Environment.* New York: Russell & Russell.
- Öberg, P. 2011: ”Livshistorieintervjuer,” s. 58–70. I: G. Ahrne och P. Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

3. Korrespondens

Becker, H.S. (2007-09-07). E-postkorrespondens med Oscar Andersson.

*Summary***Nels Anderson: the marginal man**

The purpose of this article is to outline how Nels Anderson's (1889–1986) social heritage as a hobo was related to the creation of his sociological classic *The Hobo: The Sociology of the Homeless Man* (1923) and his marginalized position within the academic environment. The focus here is on Anderson's social heritage, *The Hobo*, and his marginal position in society in relation to the pioneering era of the The Chicago School of Sociology. Based on the texts on and of and to some extent archival sources, the article knit together different parts of Anderson's life with Robert E. Park's and Everett V. Stonequist's concept the marginal man. Anderson's social heritage as a traveling workman made on the one hand his doctoral colleagues at University of Chicago assume that he was as unreliable as the homeless men he had studied, and on the other hand made him particularly well equipped to make the study that perhaps more than any other has become seen as a classic in the tradition of the Chicago School of Sociology.

Keywords: Chicagi School of Sociology, hobo, Nels Anderson, participant observation, the marginal man.